

Přemyslovců a Lucemburků. Je jasné, že značný počet zde pojednávaných uměleckých děl by si zasloužil svoji vlastní monografickou studii, ať už se jedná o četné středověké památky v Roudnici nad Labem nebo vrcholná díla české gotické malby, sochařství a architektury. Předkládaná kniha ale může sloužit jako kvalitní úvod k této problematice jak pro studenty historie, tak i pro ostatní zájemce o české středověké umění.

Jan Malý

DOI: 10.14712/23365730.2025.10

**Jitka Filipová – Tereza Hejdová – Štěpán Šimek – Miloslava Vajdlová (edd.),
Tuto čti pilně. Sborník příspěvků k 60. narozeninám Aleny M. Černé**
Scriptorium, Dolní Břežany 2024, 331 s., ISBN 978-80-7649-056-7

Sborník příspěvků vydaný u příležitosti životního jubilea významné české filoložky a odbornice na starou češtinu obsahuje 24 samostatných studií různého rozsahu i obsahu a v závěru pak kompletní bibliografii jubilantky z let 1991–2023, včetně prací, které byly publikovány pouze v online prostředí. Větší množství příspěvků ve sborníku je především filologického a etymologického zaměření (autoři Tilman Berger, Jana Hoffmannová, Lucie Jilková, Anna Michalcová,¹ Olga Navrátilová,² Petr Nejedlý, Miloslava Vajdlová, Kateřina Pořízková, Vendula Rejzlová, Štěpán Šimek, Kateřina Voleková, Andrea Hlaváčová Svobodová, Bohumil Vykypl). Mnohé z těchto textů se více či méně dotýkají díla Daniela Adama z Veleslavína, jemuž se Alena Černá věnovala. Část vydaných studií je ovšem dílem historiků, a jedná se o práce tematicky vázané k zájmům oslavenkyně. Jaroslav Čechura navázal na své dvě nedávno vydané knihy o čarodějnických procesech na Losinsku a o inkvizitoru Bobligovi a zaměřil se na reálný i druhý život farské kuchařky a domnělé čarodějnice Zuzany Voglickové / Susanny Foglickin, která se stala jednou z hlavních akterek Kaplického románu a Vávrova filmu. Petr Čornej se ve svém příspěvku Střípek ze Starých letopisů českých zabývá interpretací událostí spjatých s hradem Žampach v roce 1429 na základě podezřelé zprávy v rukopisu tzv. Starých letopisů českých, který je označován jako KronB. Tato zpráva byla v minulosti rozličně dezinterpretována a Čornej na základě komparace s dalšími redakcemi „starých letopisů“ a dalších pramenů přichází s uspokojivým řešením. Jitka Filipová svým textem *Tím prachem z žab je sušila (létala?)* navazuje na jubilantčín zájem o dějiny medicíny a zabývá se obsahem „černých knih“, obsahujících v rámci výsledků domnělých čarodějnic rozličné ingredience užívané k čarování a léčení. Alena a Petr Hadravovi v článku *Tisíc a jeden středověký rukopis* shrnují výsledky svého studia astronomických tabulek uchovávaných v rukopisech ve střední Evropě. Jak již napovídá název *Staročeské stěpařské rady v olomouckém rukopise Nového zákona*, Milada Homolková se zaměřila na interpretaci rukopisu, který v sobě spojuje dvě nesouvisející témata, a je tak cenným zdrojem poznání pozdně středověkého ovocnářství. David Kozler se věnuje genezi tzv. druhé pražské redakce Starých letopisů českých a věrohodnosti zpráv v ní obsažených na základě konkrétních příkladů, čímž navázal na své dřívější výzkumy zaměřené na otázku

¹ Text Anny Michalcové může být obohacující i pro historiky, neboť seznamuje s vývojem softwaru na strojové čtení staré češtiny.

² Rovněž text Olgy Navrátilové může zaujmout zájemce o dějiny vzdělanosti, neboť se zabývá slovosledem adjektiv v nominální frázi v textech Jana Husa.

Husova pobytu na hradě Krakovec. Martin Nodl se soustředil na proměnu narativu příběhu o dívčí válce, kterou anonymní rýmující kronikář známý jako Dalimil oproti předchozí verzi zaznamenané Kosmou přetavil v příběh, jemuž dal nový smysl a v němž se odráží jeho vnímání politických poměrů po vyměnění vládnoucí dynastie v Českém království. Robert Novotný na základě rodové pověsti Krabiců z Weitmile o „dětích z krabice“ z Hájkovy kroniky analyzuje původ této pověsti v jiných literárních textech a současně se zabývá percepcí této pověsti přímo rodem Weitmilarů. Pavel Soukup se zaměřil na označování křížáků v historických pramenech se zvláštním důrazem na prameny české provenience a dospívá k závěru, že pojmy jako křížák nebo křížová výprava se v dnešním významu začínají objevovat až v průběhu novověku. Jaroslava Svátka zaujal cestopis Marka Pola ve vztahu ke středověkým Čechám, a to v několika rovinách: věnuje se otázce rukopisného dochování tohoto textu v našich zemích, jeho staročeskému překladu a v neposlední řadě také nedávnému objevu rukopisu Markova Milionu ve svazku obsahujícím tzv. svatovítský zlomek staročeské Alexandreidy či rovněž známé geografické pojednání Odorica z Porde-none. František Šmahel věnoval svou pozornost počátkům kariéry mistra Jana Příbrama, přičemž rovněž naznačil možnou identifikaci se dvěma dalšími známými „Jany z Příbrami“ z jeho doby. Současně jiné jeho jmenovce jakožto s ním ztotožnitelné osoby vyloučil. Dmitrij Timofejev představil dílo u nás téměř neznámého anglického historiografa Williama Gilpina (1724–1804), který se věnoval mimo jiné poznávání husitského období.

Sborník obsahuje pestré spektrum rozličně zaměřených studií, které v mnoha případech spíše jen naznačují další možné směry bádání ve filologických a historických vědách, ale současně tak čtenáři otevírají cestu k dalšímu poznávání.

Jan Boukal

DOI: 10.14712/23365730.2025.11

**Thorsten Schlawitz, Repertorium Academicum Norimbergense.
Biogramme zu den Nürnberger Studenten und Gelehrten
des späten Mittelalters (bis 1525)**

Stadtarchiv Nürnberg, Nürnberg 2023, 1042 stran, ISBN: 978-3-925002-42-7

Německý historik Thorsten Schlawitz se ve své badatelské práci zaměřuje na prosopografii, dějiny měst v pozdním středověku (se zvláštním důrazem na město Norimberk) a dějiny vzdělanosti a vzdělávání. Tyto své badatelské zájmy zúročil v disertační práci o „kultuře vzdělanosti“ v pozdně středověkém Norimberku, obhájené na univerzitě v Norimberku-Erlangu v roce 2015. Anoncovaná monografie vychází z prosopografické části uvedené disertace, a jak již napovídá název i podtitul práce, jedná se převážně o biografický slovník norimberských či s Norimberkem spjatých vzdělavců. Ve středověkém Norimberku se ovšem nenacházela univerzita, tamní zájemci o akademické vzdělání za ním museli ze svého města odejít jinam.¹ Nejčastěji odcházeli na některou z univerzit na území Svaté říše římské a mnohdy se pak vraceli zpět do svého rodiště, kde jsou zachyceni

¹ Univerzita v Althofu u Norimberka vznikla nejprve v roce 1578 jako akademie, na univerzitu byla povýšena v roce 1622, zrušena byla roku 1809. Současná univerzita Norimberk-Erlangen vznikla v roce 1742 v Bayreuthu, o rok později přesídlila do Erlangu, po zrušení Althofské univerzity zdědila její knihovnu a teprve roku 1961 byla sloučena s Ekonomickou a sociálně vědní vysokou školou v Norimberku (založena 1919).